

regio- novosti

broj 23, ožujak 2024.

SADRŽAJ

REGIO-ANALIZA

Regionalni BDP po stanovniku, 2021.
Indeks razvijenosti

ODABRANI PROJEKTI

RE-DWELL – Pružanje priuštivog i
održivog stanovanja u Europi

REGIO-POJMOVNIK

Prostorna pravda

REGIO-PUBLIKACIJE

Challenging Citizens: Democratic
Innovations at the Local Level. The
Case Study of the Czech Republic,
Slovakia and Poland

The Development of Local
Government

Handbook of Public Policy
Evaluation

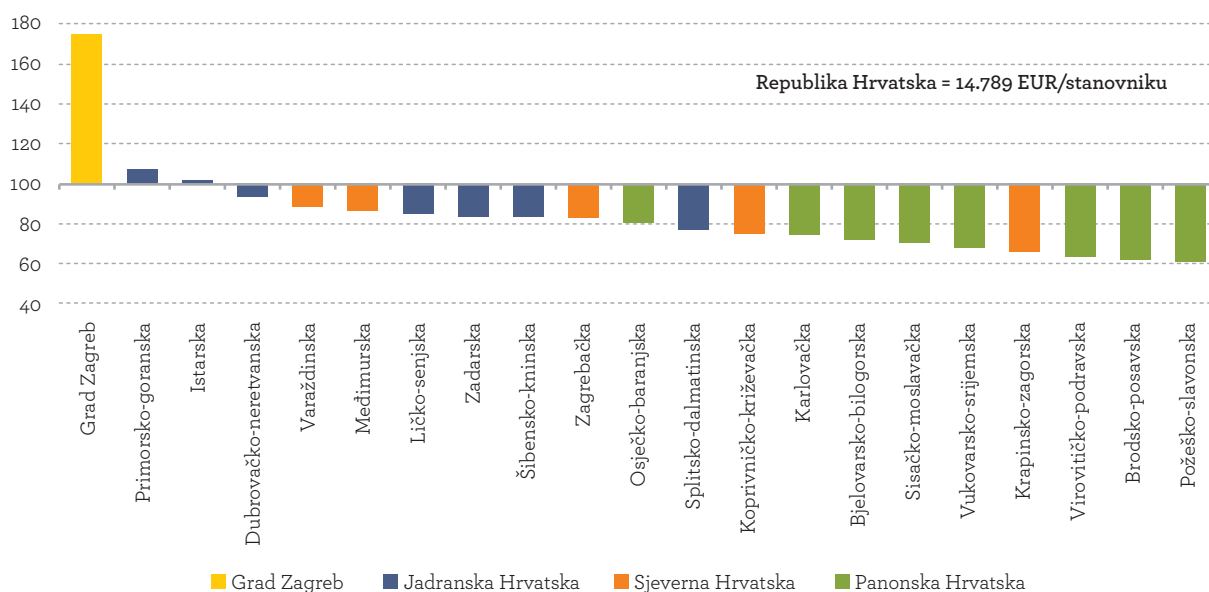
Čuvajmo okoliš – razmislite prije ispisa ove publikacije!

Regionalni BDP po stanovniku, 2021.

Bruto domaći proizvod (BDP) po stanovniku Republike Hrvatske (RH) u 2021. godini iznosio je 14.789 eura. Gledano na razini NUTS2 statističkih regija, iznadprosječni BDP po stanovniku bilježi jedino Grad Zagreb, u visini od 25.419 eura, što je 71,9 posto iznad hrvatskog prosjeka. Zatim slijede Jadranska Hrvatska s BDP-om po stanovniku od 13.626 eura, što je 7,9 posto niže od nacionalnog prosjeka te Sjeverna Hrvatska koja iste godine ostvaruje 80,4 posto BDP-a po stanovniku RH (11.885 eura). Najniži BDP po stanovniku, u visini od 10.417 eura, 2021. godine bilježi Panonska Hrvatska, koja u odnosu na nacionalni prosjek zaostaje visokih 29,6 posto.

Gledano na razini županija, ispodprosječni BDP po stanovniku zabilježen je u čak osamnaest županija i kreće se u rasponu od 8.660 eura u Požeško-slavonskoj (58,6 posto nacionalnog prosjeka) do 14.102 eura u Dubrovačko-neretvanskoj županiji (95,4 posto nacionalnog prosjeka). Pored Požeško-slavonske županije s najnižim BDP-om po stanovniku 2021. godine bile su i Brodsko-posavska i Virovitičko-podravska županija, sa 61,2 odnosno 61,6 posto nacionalnog prosjeka. Osim Grada Zagreba, iznadprosječni BDP po stanovniku ostvaruje samo Primorsko-goranska (10,8 posto iznad nacionalnog prosjeka) i Istarska županija (10,2 posto iznad nacionalnog prosjeka).

Slika 1. BDP po stanovniku za hrvatske NUTS2 regije i županije, 2021., RH = 100

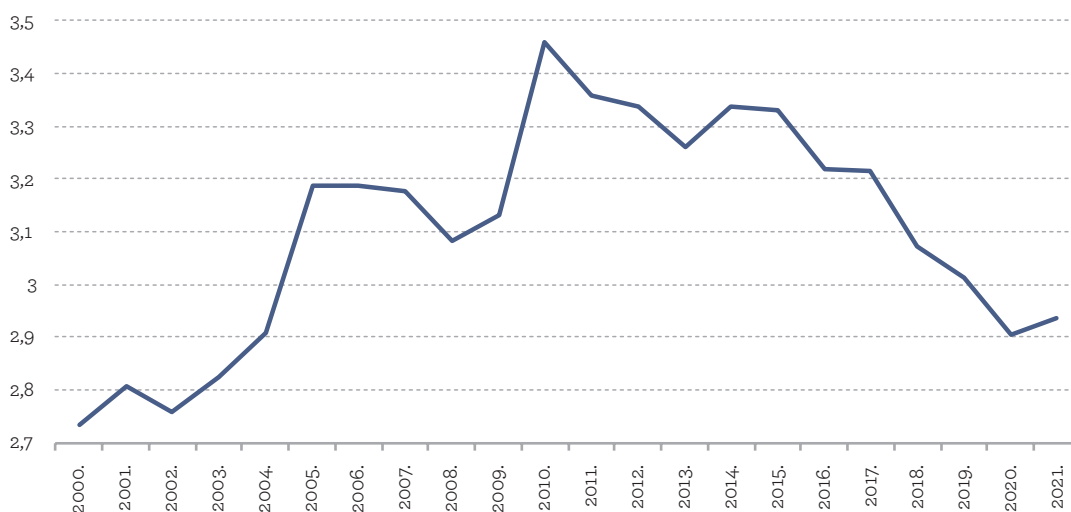

Izvor: Izrada autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Zanimljiv je i podatak o omjeru između najveće i najmanje vrijednosti županijskog BDP-a po stanovniku. Tako je Grad Zagreb 2021. godine bio 2,93 puta razvijeniji od najmanje razvijene Požeško-

slavonske županije. Za usporedbu, ovaj je omjer 2020. godine iznosio 2,90, što ukazuje na neznatno povećanje međužupanijskih nejednakosti. ■

Slika 2. Omjer BDP-a po stanovniku najrazvijenije i najmanje razvijene županije*, 2000. do 2021.

Napomena: * Grad Zagreb u svim godinama promatranog razdoblja bilježi najviši BDP po stanovniku, dok je najmanji BDP po stanovniku od 2000. do 2004. godine zabilježen u Vukovarsko-srijemskoj županiji, od 2005. do 2014. u Brodsko-posavskoj, a od 2015. do 2020. u Virovitičko-podravskoj županiji. U 2021. godini najniži BDP po stanovniku imala je Požeško-slavonska županija.

Izvor: Izrada autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Indeks razvijenosti

Indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj definiran Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 147/14, 123/17, 118/18; u daljnjem tekstu: Zakon) i Uredbom o indeksu razvijenosti (Narodne novine, broj 131/17). Indeks razvijenosti izračunava se odvojeno za županije kao jedinice regionalne (područne) samouprave, njih 21, i jedinice lokalne samouprave, njih 556, a koristi se u postupku njihova razvrstavanja u razvojne skupine, odnosno postupku utvrđivanja potpomognutih područja (čl. 32. – 37. Zakona).

Od 2018. godine u upotrebi je nova metodologija izračuna indeksa razvijenosti, prema kojoj se vrijednost indeksa razvijenosti za svaku pojedinu jedinicu lokalne i područne (regionalne) samouprave izračunava kao prilagođen prosjek standardiziranih vrijednosti šest pokazatelja za razdoblje od tri godine. Pokazatelji koji ulaze u izračun su: stopa nezaposlenosti, dohodak po stanovniku, proračunski prihodi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave po stanovniku, opće kretanje stanovništva, stopa obrazovanosti i indeks starenja.

Vrijednosti indeksa objavljuju se na internetskim stranicama nadležnog ministarstva (Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije).

Prema trenutno važećoj metodologiji dosad su objavljeni izračuni indeksa razvijenosti u 2018. i u 2024. godini, dok su prema staroj metodologiji objavljeni izračuni indeksa razvijenosti u 2010. i u 2013. godini. Sukladno člancima 34. i 35. Zakona, županije se prema vrijednosti indeksa razvijenosti svrstavaju u četiri razvojne skupine, dok se jedinice lokalne samouprave razvrstavaju u osam razvojnih skupina (tablica 1 i tablica 2). Indeks razvijenosti pokazuje međusobni odnos između jedinica lokalne samouprave odnosno županija na način da vrijednost indeksa jednaka 100 odgovara nacionalnom prosjeku 556 jedinica lokalne samouprave odnosno 21 županije. U skladu s člankom 36. Zakona, **status potpomognutih područja imaju sva područja ispod prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske**, odnosno I. – IV. skupina jedinica lokalne samouprave i I. – II. skupina jedinica područne (regionalne) samouprave.

Tablica 1. Razvrstavanje županija prema vrijednosti indeksa razvijenosti

Razvojna skupina	Vrijednosti indeksa razvijenosti
I. skupina	Jedinice područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave
II. skupina	Jedinice područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave
III. skupina	Jedinice područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave
IV. skupina	Jedinice područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave

Izvor: Sistematizacija autorice prema podacima Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Tablica 2. Razvrstavanje gradova i općina prema vrijednosti indeksa razvijenosti

Razvojna skupina	Vrijednosti indeksa razvijenosti
I. skupina	Jedinice lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
II. skupina	Jedinice lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
III. skupina	Jedinice lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
IV. skupina	Jedinice lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
V. skupina	Jedinice lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
VI. skupina	Jedinice lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
VII. skupina	Jedinice lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
VIII. skupina	Jedinice lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave

Izvor: Sistematizacija autorice prema podacima Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Tablica 3 prikazuje usporedbu indeksa razvijenosti županija za 2024. godinu (na temelju podataka za trogodišnje razdoblje od 2020. do 2022. godine) i 2018. godinu (razdoblje od 2014. do 2016. godine). Iz tablice je vidljivo da u 2024. godini najvišu vrijednost indeksa razvijenosti ima Grad Zagreb (120,5) te se on nalazi u četvrtoj, najrazvijenijoj razvojnoj skupini hrvatskih županija. U istoj se skupini, s nešto nižim vrijednostima indeksa, nalazi i Zagrebačka županija zajedno s tri obalne županije, Istarskom, Dubrovačko-neretvanskom i Zadarskom. U trećoj razvojnoj skupini nalaze se Primorsko-goranska, Varaždinska, Splitsko-dalmatinska, Međimurska i Krapinsko-zagorska županija. Ispodprosječne vrijednosti indeksa razvijenosti u 2024. godini ima 11 županija. Najniža vrijednost indeksa razvijenosti za 2024. godinu zabilježena je u Virovitičko-podravskoj županiji (89,7), nakon koje s nešto višim vrijednostima slijede Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska, Sisačko-moslavačka i Požeško-slavonska županija. Ovih pet županija pripada prvoj razvojnoj skupini najmanje razvijenih županija gledano prema vrijednosti indeksa razvijenosti.

U sljedećih 25 posto ispodprosječno razvijenih županija ulaze četiri kontinentalne (Bjelovarsko-bilogorska, Osječko-baranjska, Karlovačka i Koprivničko-križevačka) i dvije obalne županije (Šibensko-kninska i Ličko-senjska).

Usporede li se vrijednosti indeksa razvijenosti županija u 2024. s onima u 2018. godini, vidljivo je povećanje vrijednosti indeksa u devet županija, dok se u 12 županija vrijednost indeksa razvijenosti smanjila. Najveće povećanje vrijednosti indeksa razvijenosti bilježi Ličko-senjska županija (s 92,4 u 2018. na 95,6 u 2024.), a iza nje slijede Karlovačka županija i Grad Zagreb, te zatim Zagrebačka, Krapinsko-zagorska, Međimurska, Varaždinska, Koprivničko-križevačka i Bjelovarsko-bilogorska županija. Kao posljedica povećanja vrijednosti indeksa razvijenosti, Zagrebačka i Varaždinska županija poboljšale su svoj rang na ljestvici razvijenosti, dok ostale županije nisu promijenile svoj položaj na ljestvici razvijenosti u odnosu na 2018. godinu. S druge strane, najveće smanjenje vrijednosti indeksa razvijenosti bilježi Dubrovačko-

neretvanska županija (sa 108,6 u 2018. na 105,3 u 2024. godini), te zatim Brodsko-posavska, Splitsko-dalmatinska, Istarska, Šibensko-kninska, Osječko-baranjska, Primorsko-goranska, Vukovarsko-srijemska i Požeško-slavonska županija. Te su županije u promatranom razdoblju pogoršale i svoj položaj na ljestvici razvijenosti. Nasuprot tome, zanimljivo je uočiti da su se Zadarska i Sisačko-moslavačka županija, usprkos padu vrijednosti

indeksa, pomaknule za jedno odnosno dva mjesta gore na ljestvici razvijenosti. Dok je Zadarska županija 2018. godine zauzimala šesto mjesto i bila svrstana u treću razvojnu skupinu, 2024. godine dolazi na peto mjesto te ulazi u četvrtu, najrazvijeniju razvojnu skupinu. Sisačko-moslavačka županija 2024. godine zauzima 18. mjesto (prva razvojna skupina), a 2018. je godine bila na predzadnjem, dvadesetom mjestu ljestvice razvijenosti.

Tablica 3. Vrijednosti indeksa razvijenosti po županijama, 2018. i 2024. (prema padajućem redosljedju za 2024. godinu)

	Indeks razvijenosti 2018.			Indeks razvijenosti 2024.		
	Rang	Vrijednost indeksa	Razvojna skupina	Rang	Vrijednost indeksa	Razvojna skupina
Grad Zagreb	1	117,8	4	1	120,5	4
Zagrebačka	4	105,9	4	2	108,3	4
Istarska	2	109,0	4	3	107,3	4
Dubrovačko-neretvanska	3	108,6	4	4	105,3	4
Zadarska	6	104,7	3	5	104,4	4
Primorsko-goranska	5	105,3	4	6	103,9	3
Varaždinska	8	101,7	3	7	103,0	3
Splitsko-dalmatinska	7	103,9	3	8	102,1	3
Međimurska	9	100,5	3	9	101,8	3
Krapinsko-zagorska	10	99,0	2	10	101,3	3
Koprivničko-križevačka	11	98,5	2	11	99,6	2
Karlovačka	14	95,2	2	12	98,0	2
Ličko-senjska	18	92,4	1	13	95,6	2
Šibensko-kninska	12	97,0	2	14	95,4	2
Osječko-baranjska	13	96,0	2	15	94,4	2
Bjelovarsko-bilogorska	17	92,6	1	16	93,7	2
Požeško-slavonska	15	93,9	2	17	93,0	1
Sisačko-moslavačka	20	91,7	1	18	91,6	1
Brodsko-posavska	16	93,4	1	19	90,9	1
Vukovarsko-srijemska	19	92,0	1	20	90,8	1
Virovitičko-podravska	21	90,7	1	21	89,7	1

Napomena: Tamnozeleno boja – četvrta skupina, svjetlozeleno boja – treća skupina, svjetlonarančasta boja – druga skupina, tamnonarančasta boja – prva skupina (prema kategorizaciji iz 2024. godine).

Izvor: Sistematizacija autorice prema podacima Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

S obzirom na to da se kao pokazatelj razvijenosti često koristi i BDP po stanovniku, zanimljivo je ispitati vezu između tog pokazatelja i indeksa razvijenosti na primjeru hrvatskih županija. U tu svrhu izračunat je koeficijent korelacije između BDP-a po stanovniku za 2021. godinu i indeksa razvijenosti iz 2024. Izračunati koeficijent korelacije iznosi 0,81 ($p = 0,0000$), što upućuje na snažnu pozitivnu vezu između BDP-a po stanovniku hrvatskih županija i indeksa razvijenosti. Drugim riječima, to znači da one županije koje imaju veći BDP po stanovniku imaju i veću vrijednost indeksa razvijenosti, kao i obrnuto.

Literatura:

Državni zavod za statistiku. (2024.) Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku po stanovniku, prema HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 i županije. Statistika u nizu. [Preuzeto 9. ožujka 2024.]

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. (2018.) Vrijednost indeksa

razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2018. <https://razvoj.gov.hr/odluka-o-razvrstavanju-jedinica-lokalne-i-podrucne-regionalne-samouprave-i-vrijednosti-indeksa-razvijenosti-2018/5507> [Preuzeto 9. ožujka 2024.]

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. (2024.) Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2024. <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/vrijednost-indeksa-razvijenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-razvijenosti-2024/5508> [Preuzeto 9. ožujka 2024.]

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. (2024.) Indeks razvijenosti. <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/112> [Preuzeto 9. ožujka 2024.]

Uredba o indeksu razvijenosti. *Narodne novine*, 131/17. [Preuzeto 9. ožujka 2024.]

Zakon o regionalnom razvoju. *Narodne novine*, 147/14, 123/17, 118/18. [Preuzeto 9. ožujka 2024.] ■

RE-DWELL – Pružanje priuštivog i održivog stanovanja u Europi

U sklopu programa za istraživanje i inovacije Europske unije *Obzor 2020*, provodi se projekt Marie Skłodowska-Curie Innovative Action – Innovative Training Network (MSCA-ITN) “RE-DWELL – Delivering affordable and sustainable housing in Europe – Pružanje priuštivog i održivog stanovanja u Europi”. U četverogodišnjem projektu, koji se odvija od listopada 2020. do rujna 2024. godine, sudjeluje 10 akademskih institucija i 12 partnerskih organizacija iz devet država Europske unije. Koordinator projekta je School of Architecture La Salle, Ramon Llull University, Barcelona, Španjolska. Partneri u projektu s hrvatske strane su Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu i CERANEO – Centar za razvoj neprofitnih organizacija.

Cilj RE-DWELL projekta je obučiti novu generaciju stručnjaka transdisciplinarnim znanjima i vještinama vezanim uz teme priuštivog i održivog stanovanja. Dosad su priuštivost i održivost stanovanja bile promatrane uglavnom iz različitih disciplinarnih perspektiva (npr. arhitekture i planiranja, ekonomije, sociologije) i područja (npr. izrade politika, održivog razvoja, urbanog planiranja, zelene gradnje). Međutim, nedavna istraživanja pokazala su da je potrebno razmotriti priuštivost i održivost stanovanja kao komplementarne i međusobno povezane aspekte kojima se treba pozabaviti transdisciplinarnim pristupom, kombiniranjem akademskih disciplina i uključivanjem neakademskih sektora u zajedničku proizvodnju znanja.

Cilj projekta također je i osposobiti doktorande za rad u različitim područjima i sektorima, kako bi mogli osmisliti inovativna rješenja za sve veće probleme stanovanja. U sklopu projekta, petnaest doktorskih istraživačkih radova mladih istraživača međusobno će povezati tri ključna područja koja podupiru priuštivo i održivo stanovanje: 1. Dizajn, planiranje i gradnja; 2. Sudjelovanje zajednice; i 3. Politika i financiranje.

Projekt je na međunarodnom natječaju zaposlio 15 doktoranada (*early stage researchers*) koji su sudjelovali u projektnim aktivnostima te boravili u partnerskim institucijama. U okviru projekta, obrađene su teme procjene učinaka programa subvencioniranja stambenih kredita na priuštivost stanovanja u Hrvatskoj, komparativne analize stambene politike u Mađarskoj i Hrvatskoj, te komparativne analize učinaka modernizacije politika socijalnog stanovanja u Sloveniji, Hrvatskoj i Slovačkoj, održivosti sustava socijalne integracije beskućnika u Hrvatskoj i mnoge druge.

Tijekom provedbe projektnih aktivnosti organizirane su tri radionice i tri ljetne škole. Zagrebačka radionica “*Policy and financing for affordable and sustainable housing*” održana je 2023. godine, te su u sklopu radionice organizirani posjeti naseljima Podbrežje i Novi Jelkovec te projektu *Kvart Heinzlova – Darwinova*. Prilikom posjeta Podbrežju, polaznici su razgovarali sa stanarima, vlasnicima i javnim najmoprimcima. U Novom Jelkovcu fokus je bio

na izazovima funkcionalnog socijalnog miksa i jačanja socijalne kohezije, budući da su u naselju socijalni, javno-najamni te stanovi u privatnom vlasništvu. Projekt *Kvart Heinzelova - Darwinova* primjer je gradnje stanova najvišeg standarda kvalitete za tržište.

Prva konferencija 2022. godine "*Global Dwelling: Redesigning housing education for affordable and sustainable housing*" organizirana je u Grenoblu, Francuska.

U svibnju 2024. godine bit će organizirana završna konferencija "*Sustainable Living, Affordable Homes: Meeting the Challenge Together*" u Barceloni,

Španjolska. Više o prijavama i programu konferencije može se pronaći na poveznici: <https://www.re-dwell.eu/activities/conferences/barcelona#call>

Više o projektu i projektnim aktivnostima može se pronaći na stranici: <https://www.re-dwell.eu>, dok su rezultati znanstvenog rada nastalog kao rezultat projektnog istraživanja Fernandez, A., Bezovan, G. (2023). "The Role of Mortgage Subsidies in the Croatian Economic Growth Strategy: a Political-Economy Approach to the SSK", *Critical Housing Analysis*, 10(1), 50-65, dostupni na poveznici: <https://doi.org/10.13060/23362839.2023.10.1.553>. ■

Prostorna pravda

Koncept prostorne pravde odnosi se na pravednu raspodjelu resursa, mogućnosti i usluga u različitim geografskim područjima unutar društva. Prepoznajući da prostorni raspored gradova, regija i četvrti može stvoriti ili povećati socijalne i ekonomske nejednakosti, prostorna pravda nadilazi tradicionalne pojmove pravednosti koji se usredotočuju isključivo na pravnu i proceduralnu pravednost. Potvrđuje se da pristup građana raznim resursima i sadržajima može znatno utjecati na njihovu kvalitetu života i mogućnosti za društveni i gospodarski napredak. Prostorna pravda razmatra raspodjelu i dostupnost osnovnih usluga i resursa te pravdu u području okoliša.

Prostorna pravda ispituje pravednu raspodjelu osnovnih usluga kao što su zdravstvena skrb, obrazovanje, prijevoz i stanovanje. Uviđa da se marginalizirane zajednice često suočavaju s ograničenim pristupom tim uslugama, što dovodi do razlika u zdravstvenim ishodima, obrazovnim postignućima, mobilnosti i uvjetima stanovanja.

Nadalje, analizira kako su resursi, poput javnih sredstava, infrastrukture i drugih javnih dobara raspoređeni u različitim područjima. Propitkuje je li raspodjela resursa pravedna ili su određena područja ili susjedstva sustavno u nepovoljnom položaju, što rezultira neujednačenim razvitkom i razlikama u životnom standardu.

Pravda u području okoliša uzima u obzir raspodjelu koristi i opterećenja za okoliš. Ispituje nerazmjernu izloženost marginaliziranih zajednica lošoj kvaliteti

okoliša poput onečišćenja i nedostatka zelenih površina, dok stanovnici bogatijih područja mogu uživati u boljoj kvaliteti okoliša i sl.

Prostorna pravda razmatra planiranje i dizajn gradova i zajednica, propitkujući kako prostorni aranžmani doprinose društvenoj segregaciji, isključenosti i nejednakosti. Ona istražuje ulogu politika prostornog uređenja, prostornih propisa i praksi urbanog razvoja u oblikovanju prostorne raspodjele resursa i mogućnosti.

Kako bi društvo postiglo što višu razinu prostorne pravednosti važno je uključivanje marginaliziranih zajednica u donošenje odluka koje oblikuju prostornu organizaciju društva. Pritom je nužno sudjelovanje i zastupljenost različitih grupa, a posebno onih koje su nerazmjerno pogođene prostornim nepravdama.

Promicanje prostorne pravde zahtijeva rješavanje sustavnih nejednakosti i zagovaranje politika i praksi kojima se osigurava pravednija raspodjela resursa, usluga i mogućnosti u različitim geografskim područjima. To pretpostavlja uključivanje u urbanističko planiranje, oblikovanje politika i razvoj zajednice kako bi se stvorila uključiva i pravedna prostorna okruženja koja koriste svim članovima društva, bez obzira na njihovu lokaciju ili socioekonomski status.

Brojne lokalne zajednice u Hrvatskoj suočene su s narušavanjem prostorne pravednosti. Primjeri uključuju nepoštivanje prostornih propisa koje rezultira masovnom apartmanizacijom, prvenstveno

u priobalnom području, kao i izgradnjom drugih objekata u privatnom vlasništvu. Vidljivi su i primjeri privatizacije javnog prostora političkim pregovaranjem i manipuliranjem javnim interesom,

što ima snažan negativni utjecaj na kvalitetu života i kontinuirano isključivanje građana iz procesa donošenja prostornih planova i drugih prostornih propisa. ■

Challenging Citizens: Democratic Innovations at the Local Level. The Case Study of the Czech Republic, Slovakia and Poland

Šaradín, Pavel, Hurtíková, Hana, Soukop, Michal, Zapletalová, Markéta, Zogata-Kusz, Agnieszka, Ganowicz, Ewa. (2023). *Challenging Citizens: Democratic Innovations at the Local Level. The Case Study of the Czech Republic, Slovakia and Poland*. Palgrave Macmillan.

ISBN 9783031436734.

<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-43674-1#about-this-book>

Knjiga sadrži komparativnu analizu demokratskih inovacija na lokalnoj razini u trima europskim postkomunističkim zemljama – Češkoj, Poljskoj i Slovačkoj. Cilj joj je dopuniti postojeća istraživanja demokratskih inovacija koja uključuju različite oblike javnih foruma, instrumente participativnog planiranja, razne oblike direktne demokracije, kolaborativno upravljanje i digitalnu participaciju. Demokratske inovacije mogu pomoći u prevladavanju političke apatije i smanjenog povjerenja u demokraciju, kao i poboljšanju učinkovitosti upravljanja. Gradovi i općine se tradicionalno smatraju kolijevkama demokracije pa ih se povezuje s promišljanjima o daljnjem razvoju demokratske teorije i političke prakse. Iz tog razloga je prihvaćeno mišljenje da je lokalna razina javne vlasti prikladna za institucionalne promjene u okviru tradicionalnog modela predstavničke demokracije, kao i za strukturne promjene kojima se utječe na mijenjanje odnosa između lokalnih predstavnika javne vlasti i građana. Povećan interes za proučavanje novina u području demokracije pojavio se uslijed pada povjerenja u demokraciju koji je u novije vrijeme uočen širom Europe. Situacija je naizgled još teža nakon tri velike krize: ekonomske, useljeničke i pandemijske, pri čemu teško pogođene zemlje svjedoče o snažnom padu podrške građana primjeni demokratskih načela. Knjiga će naći čitalačku publiku među studentima doktorskih studija, akademskom i istraživačkom zajednicom te pripadnicima političkih stranaka i civilnog sektora.

The Development of Local Government

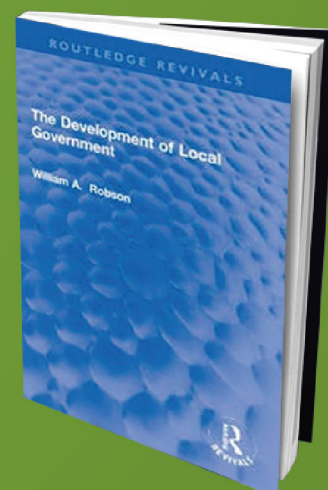
Robson, William A. (2024). *The Development of Local Government*. Routledge.

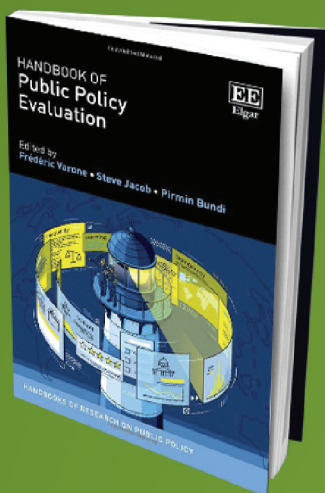
Copyright 1931.

ISBN 9781032184524.

<https://www.routledge.com/The-Development-of-Local-Government/Robson/p/book/9781032184524>

Knjiga je prvi put objavljena 1931. godine. U njoj je obuhvaćen opsežan prikaz najvažnijih pitanja povezanih s različitim aspektima lokalne samouprave. Autor daje povijesni prikaz i pregled činjenica o ključnim temama koje se tiču lokalne samouprave poput strukture lokalne samouprave, funkcija koje obavljaju lokalne vlasti, izazova povezanih s centraliziranim odlučivanjem, konflikta između urbanih i ruralnih područja, izazova vezanih uz širenje gradova, potreba za urbanom regeneracijom, kulturnih aspekata života u gradu, zapošljavanja žena u gradskim i općinskim službama. Knjiga je namijenjena studentima i istraživačima koji proučavaju tematiku koja se tiče javne uprave, političkih studija i studija upravljanja u javnom sektoru.

Handbook of Public Policy Evaluation

Varone, Frédéric, Jacob, Steve, Bundi, Pirmin (Ur.). (2023). *Handbook of Public Policy Evaluation*. Edward Elgar Publishing. ISBN 9781800884885.

<https://www.elgaronline.com/edcollbook/book/9781800884892/9781800884892.xml>

Ovaj sveobuhvatni priručnik ispituje evaluaciju javnih politika u demokracijama. Javna politika iskazuje poželjne ishode za sve korisnike kojima su namijenjene koristi od javne politike. Ona daje i smjernice o tome kako se javna politika mora provoditi kako bi se postigao željeni ishod. Evaluacija javne politike ima za cilj izdvojiti sve programe, aktivnosti i projekte koji su djelovali i pod kojim su uvjetima djelovali na ciljanu populaciju. Rezultati evaluacije javnih politika imaju za cilj generirati znanje i naučene lekcije na temelju kojih će se olakšati proces donošenja budućih javnih politika. Usredotočujući se na političku dimenziju procesa evaluacije javnih politika, autori tvrde da evaluacija javnih politika može biti pogodan alat kojim se smanjuju društvene nejednakosti i isključenost. Priručnik sadrži nove prijedloge o tome kako se evaluacija može koristiti za poboljšanje demokratskog načina kreiranja javne politike.

Poziv

Ako ste došli do zanimljivih znanstvenoistraživačkih spoznaja i rezultata, provodite uspješan razvojni projekt i želite podijeliti informacije o tome, ili pripremate događaj o kojem želite informirati kolegice i kolege, slobodno nam prosljedite informaciju koju ćemo rado uključiti u jedan od sljedećih brojeva **Regio-novosti**.